

проголошуються потужною інформаційно-комунікаційною установою, а головне – гуманістичним ресурсом освітянського і культурного життя студентської молоді.

***Анотація:** в статті розглядається діяльність бібліотек ВУЗів, як гуманістичних центрів просвітельської і культурної життя освітньо-виховного закладу. Виділяється ціннісна домінуюча в процесі формування майбутнього фахівця. Бібліотеки ВУЗів представлені як потужні інформаційно-комунікаційні центри, а головне – як гуманістичний ресурс просвітельської і культурної життя студентської молоді.*

УДК 027.7: 608.7

ББК 78.347.61(4УКР-4ХАР)

**УНІВЕРСИТЕТСЬКА БІБЛІОТЕКА –
КЛЮЧОВА ЛАНКА У ФОРМУВАННІ
ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
(ДОСВІД НАЦІОНАЛЬНОГО ЮРИДИЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО)**

Пасмор Н. П., канд. пед. наук

**Наукова бібліотека Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого**

Нині сучасні університетські бібліотеки опинилися в епіцентрі соціокультурних, економічних, політичних, правничих реформ, пов'язаних у тому числі з переорієнтацією вищої юридичної освіти на компетентнісний підхід, індивідуальну траєкторію здобуття знань та запити ринку праці і роботодавців на фахівців нового часу [4].

У контексті сказаного послідовне вдосконалення змісту юридичної освіти, формування сучасного

інформаційно-освітнього середовища (ІОС), заснованого на прогресивних комп'ютерних технологіях та адаптованого до потреб суспільства, є мегаважливими завданнями усіх суб'єктів освітньо-наукового процесу вузу. Виходячи з досвіду багатьох вузівських бібліотек, так само й наукової бібліотеки НЮУ ім. Ярослава Мудрого, можна з впевненістю стверджувати, що їх цінність як іноваційно-інформаційних центрів в інфопросторі університету полягає у:

- відкритості й доступності;
- мобільності, інклюзивності;
- іноваційності створення і надання інфоресурсів;
- використанні on-line засобів і технологій обслуговування;
- оперативній, ефективній інфопідтримці освітніх і наукових потреб та запитів;
- своєчасному і якісному наповненні інформацією університетського освітньо-наукового простору;
- створенні адекватних ресурсів, електронних бібліотек, репозитаріїв тощо;
- менеджмент-контенті веб-сайта, його адмініструванні;
- соціально-комунікаційній відкритості у соціальних мережах;
- віртуалізації форм популяризації бібліотечних історико-правових фондів та ін.

Мова йде, у першу чергу, про сучасне освітнє середовище, орієнтоване на досягнення цілей правничої освітньої діяльності як ефективного механізму здобуття якісних знань, розвитку творчо-компетентнісних можливостей студентів – майбутніх правознавців. Стосовно досвіду НЮУ ім. Ярослава Мудрого і наукової бібліотеки як його ключової ланки побудова високотехнологічного інформаційного університетського ландшафту як оригінального середовища отримання

профільних знань структурно-функціонально ґрунтується на багатьох компонентах та елементах. У комплексному використанні вони дозволяють розвивати електронне навчання, вміння здобувача юридичної освіти орієнтуватися в інфоресурсах, пошукових системах, банках знань, нормативно-правових базах та правильно застосовувати їх під час навчальних занять [2].

Основою інформаційно-освітнього середовища передусім стають високоякісні продукти нового покоління:

- електронні підручники;
- електронні стандартизовані навчально-методичні комплекси;
- банки завдань до практичних занять;
- бази судової практики;
- аудіо- відеоматеріали (публічні лекції);
- завдання до самоконтролю знань;
- перелік матеріалів для додаткового опрацювання тощо.

Розміщення подібного електронного навчально-методичного інфоконтенту на веб-сайті бібліотеки, як правило, формує освітній портал, тобто оновлене дискретне освітнє середовище, адаптоване і чітко зорієнтоване на реалізацію університетських освітніх проєктів. Більше того, враховуючи можливості диверсифікації стратегій освітньої діяльності вузу, інформаційний портал (освітнє середовище) стає домінантою впровадження і ефективного використання електронних освітніх ресурсів, забезпечує доступність, усіх до ресурсів, а також застосування специфічної системи управління, контролю і тренінгу, тобто створює, як показує практика, необхідні умови для розвитку самостійної освітньої діяльності, можливості

працювати з інформаційним контентом дистанційно [1; 2].

Експертні спостереження показують, що у системі активного формування і функціонування ІОС та трансформації процесу підготовки правників саме університетська бібліотека стає базовим інформаційним комплексом. Вона постійно має переосмислювати моделі і модальності діяльності, спрямовані на прогресивні технології створення, розробки, селекції, збору, обробки, зберігання і надання документів, інформації, знань.

Серед основних аспектів діяльності, що впливають на формування і розвиток ІОС, можна назвати наступні:

1) послідовна інформатизація всіх сфер освітньої та наукової роботи, постійне удосконалення автоматизованого бібліотечного комплексу, комп'ютеризація робочих місць, інформатизація вузівської інфраструктури;

2) формування ефективної системи організації інформації (відомості про первинні документи, їх місцезнаходження), функціонування електронного каталогу, надання оперативного доступу до локальних, регіональних, національних і світових інформаційних ресурсів профільного змісту;

3) створення оптимальних умов для організації цілого спектра інформаційних ресурсів, їх збереження та ефективного використання в процесі освітньо-правових комунікацій;

4) підготовка нового покоління підручників, розробка та впровадження кафедральних електронних навчальних курсів і комплексів;

5) формування специфічного оперативного інтегрованого сховища метаданих та мультимедійних засобів;

6) розвиток інформаційно-корпоративної взаємодії, взаємообміну та доставки інформації;

7) селекція міжнародного досвіду вищої освіти, адаптація його до особливостей національної освітньої школи, зокрема правової.

Визначальним у процесі формування ІОС юридичного вузу стає врахування компетентнісного підходу в методиці викладання. При цьому побудова ІОС, заснована на зазначених вище аспектах, полягатиме у системності охоплення навчального матеріалу, гнучкості та оперативності його подачі, можливості обліку індивідуальних здібностей здобувачів освіти, ефективності автоматизованого контролю набутих знань і вмінь, орієнтації на окремого студента або групу.

У сучасному університетському інтерактивному просторі комп'ютерні інформаційні масиви, автоматизовані університетські бібліотечні системи, інтернет-технології, інші навчально-комунікаційні засоби стають реальними каталізаторами багатоаспектного сприйняття інформації (як на традиційних, так і електронних носіях). Як уже було сказано, саме завдяки автоматизації процесів, поступовому нарощуванню електронних ресурсів та поширенню мережових технологій бібліотека оновлюється, перетворюючись на комунікативне середовище, надає оперативний і якісний доступ до інформації та знань, більш того, методологічно забезпечує, по суті, гібридизацію інформаційно-освітнього контентуального простору університету.

Бібліотечні практики інформаційної діяльності, засновані на використанні нових інформаційних і телекомунікаційних, мультимедійних технологій, засобів віртуальної реальності, а також електронних підручників, дають змогу зміцнювати і підвищувати

мотивації і компетентності того, хто навчається, тим самим спрямовуючи навчання у бік автономії. Йдеться про те, що студент або науковець як носій персонального стилю навчання зможе не тільки обрати власну лінію діяльності в інфосередовищі, а й інтелектуально розвиватися, оволодівати новими для себе способами пізнання. Про це, власне, свідчать фокус-опитування, анкетування, онлайн-голосування користувачів сайта бібліотеки НЮУ ім. Ярослава Мудрого. Зокрема, 83% респондентів прагнуть працювати з електронними ресурсами; 25% науковців бажають отримувати доступ до БД юридичного профілю, порівняльного права та законодавства; 97% студентства заочної форми навчання вважають, що можливість читати підручники та навчально-методичні посібники в електронному вигляді значно спрощує підготовку до іспитів, підвищує ефективність навчання [3].

Оцінюючи прогнозовану ефективність і потенціал університетського ІОС, на наш погляд, слід передбачити практичний аспект його застосування для забезпечення вільного доступу тих, хто навчається, до інформаційних освітніх ресурсів, електронних баз даних та іншого контенту. У такому контексті ІОС можна розглядати, як мінімум, у двох аспектах: по-перше, як наукову, технологічну, структурно-функціональну модель; по-друге, у прагматичному, як ефективний механізм вдосконалення всіх сфер освітньої діяльності вузу. Враховуючи те, що та чи інша модель інформаційного забезпечення освітнього процесу – це структурно-функціональна форма, для неї характерні зв'язки між елементами, що її утворюють і нерозривна єдність з інформаційно-освітнім простором вузу.

Таким чином, модернізація інформаційної діяльності, яка спирається на трансформаційні функціональні зміни та впровадження інформаційних комп'ютерних технологій в усі сфери освітньої і бібліотечної діяльності, дає всі підстави розглядати інформаційне освітнє середовище університету як специфічну структурно-функціональну модель з домінуванням ІКТ.

При з'ясуванні значення ІОС як єдиної структурно-модальної форми, що пов'язує і пояснює його функціональні особливості, можна говорити про цілісність і практичну значущість діяльності університету у напрямі інформатизації, удосконалення прагматичного аспекту роботи наукової бібліотеки, інформаційних центрів тощо. В основі цієї діяльності наступне:

- формування сучасних ресурсів, друкованих та електронних навчально-методичних, наукових видань, що відповідають профілю;

- створення спільно з кафедрами електронних когнітивних банків знань, проблемно-орієнтованих репозиторних баз, відкритих електронних архівів;

- функціонування оперативного медіасховища інформаційних масивів як ефективного засобу зберігання та мобільного використання інформації;

- модернізація інформаційно-пошукової системи автоматизованого бібліотечного комплексу;

- застосування швидкісних каналів оперативної передачі інформації та доступу до електронних ресурсів;

- корпоративна профільна інформаційна взаємодія: від збереження інформації, дигіталізації видань до оперативної доставки на робочі місця;

- розвиток комп'ютерної мережі як ефективного засобу комунікацій внутрішніх і зовнішніх користувачів;

- використання інтернет-технології передачі інформації, електронної доставки документів, отримання даних та відомостей у світовому інформаційному потоці.

Вище названі загальні закономірності формування ІОС, а також концепт об'єднання прагматичних, практичних дій є визначальними для забезпечення максимального зміцнення інформаційного потенціалу освітнього середовища університету, оскільки сприяють максимальному задоволенню інформаційних потреб користувачів у процесі їх освітньої діяльності, індивідуальної та самостійної роботи й змушують університетську бібліотеку постійно інноваційно оновлюватися і працювати на випередження з урахуванням інноваційних процесів реформування юридичної освіти в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Комаров В. В. Основоположні проблеми вищої юридичної освіти у парадигмі компетентнісного підходу / В. В. Комаров // Юридична техніка: доктринальні основи та проблеми викладання : тези доп. та повідомл. учасників наук.-практ. конф. (Харків, 30 верес. - 1 жовт. 2015 р.). – Харків, 2015. – С. 7-12.

2. Комаров В. В. Проблемы формирования информационно-образовательной среды (опыт Национальной юридической академии Украины имени Ярослава Мудрого) / В. В. Комаров, Н. П. Пасмор // Юридическая наука и образование. – Харьков, 2009. – Вып. 2. – С. 288-300.

3. Пасмор Н. П. Когнітивізація у бібліотечних процесах інформаційного забезпечення освітньо-наукових потреб [Електронний ресурс] / Н. П. Пасмор, Н. М. Журавель, І. П. Зарвирог // Бібліотека і користувач у сучасному інформаційному середовищі : матеріали наук.-практ. конф., 17 квіт. 2015 р. – Харків, 2015. – Режим доступу:

http://dspace.nlu.edu.ua/jsui/bitstream/123456789/7635/1/Pasmor_Guravel_Zarvirog_2015.pdf (дата звернення: 15.10.2015). – Заголовок з екрана.

4. Реформування юридичної освіти в Україні [Електронний ресурс] // Проект USAID «Справедливе правосуддя». – Режим доступу: http://www.fair.org.ua/index.php/index/work_single/8 (дата звернення: 15.10.2015). – Заголовок з екрана.

***Анотація:** розглядаються актуальні питання формування інформаційно-освітнього середовища на досвіді Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого. Висвітлюється місце і роль вузівської бібліотеки як ключової ланки у цьому процесі.*

***Аннотация:** рассматриваются актуальные вопросы формирования информационно-образовательной среды на опыте Национального юридического университета им. Ярослава Мудрого. Освещается место и роль вузовской библиотеки как ключевого звена в этом процессе.*